

Llawdriniaeth heb endoriad i gywiro clustiau ymwithiol

*Mae arweiniad
Techlechydd NICE
yn rhoi cyngor i'r
GIG ar pryd a sut y
gellir defnyddio
triniaethau newydd
mewn arfer clinigol.*

Mae'r ddogfen hon yn ymwneud â phryd a sut y gellir defnyddio llawdriniaeth heb endoriad yn y GIG i drin pobl â chlustiau ymwithiol. Mae'n egluro'r canllawiau (cyngor) gan NICE (y Sefydliad Cenedlaethol dros Iechyd a Rhagoriaeth Glinigol).

Mae'r arweiniad Techlechydd yn gwneud argymhellion ar ddiogelwch triniaeth a pha mor dda y mae'n gweithio. Gall ymyriad olygu prawf, triniaeth neu lawdriniaeth sy'n cynnwys torri'r croen neu wneud twll ynddo, neu endosgop i edrych y tu mewn i'r corff, neu ffynonellau ynni fel pelydrau-X, gwres neu uwchsain. Nid yw'r canllawiau yn cynnwys p'un a ddylai'r GIG ariannu'r driniaeth ai peidio. Gwneir penderfyniadau ynglŷn ag arian gan gyrff lleol y GIG (ymddiriedolaethau gofal sylfaenol ac ymddiriedolaethau ysbytai) ar ôl ystyried pa mor dda y mae'r driniaeth yn gweithio a ph'un a yw'n cynnig gwerth am arian i'r GIG.

Mae NICE wedi paratoi'r canllawiau hyn gan fod y driniaeth yn eithaf newydd. Golyga hyn nad oes llawer o wybodaeth ar gael hyd yma am ba mor dda y mae'n gweithio, pa mor ddiogel ydyw a pha gleifion fydd yn cael y budd mwyaf ohoni.

Ysgrifennwyd y ddogfen hon i helpu pobl y cynigiwyd y driniaeth hon iddynt (neu yn achos plant, eu rhieni neu eu gofalwyr) fel y gallant benderfynu p'un a ddylent gytuno (cydsynio) iddi ai peidio. Nid yw'n disgrifio clustiau ymwithiol na'r driniaeth yn fanwl - dylai aelod o'ch tîm gofal iechyd hefyd roi gwybodaeth lawn a chyngor i chi ar y rhain. Mae'r ddogfen yn cynnwys rhai cwestiynau efallai y byddwch am eu gofyn i'ch meddyg i'ch helpu i ddod i benderfyniad. Ceir rhai ffynonellau gwybodaeth a chymorth pellach ar dudalen 6.

Beth mae NICE wedi'i ddweud?

Prin yw'r dystiolaeth gadarn sy'n dangos pa mor dda mae'r driniaeth hon yn gweithio a pha mor ddiogel ydyw. Os yw meddyg am ddefnyddio llawdriniaeth heb endoriad ar gyfer clustiau ymwthiol, dylai sicrhau ei fod yn cymryd camau ychwanegol i egluro'r ansicrwydd ynglŷn â pha mor dda y mae'n gweithio, ynghyd â'r ansicrwydd sy'n gysylltiedig â risgiau posibl y driniaeth. Dylai hyn ddigwydd cyn i'r claf (neu ei rieni neu ei ofalwyr) gytuno (neu beidio â chytuno) i gael y driniaeth. Dylid rhoi'r ddogfen hon a gwybodaeth ysgrifenedig arall i'r claf (neu ei rieni neu ei ofalwyr) fel rhan o'r drafodaeth. Dylid hefyd roi trefniadau arbennig ar waith i fonitro'r hyn sy'n digwydd i'r claf ar ôl y driniaeth.

Sylwadau eraill gan NICE

Nododd NICE y gall clustiau ymwthiol beri gofid i bobl a bod manteision i driniaeth, yn enwedig pan fydd y driniaeth yn gadael llai o greithiau. Fodd bynnag, nid oes digon o dystiolaeth ar gael i brofi bod y driniaeth hon yn gweithio.

*Efallai nad hon yw'r
unig driniaeth bosibl
ar gyfer trin clustiau
ymwthiol.*

*Dylai eich tîm gofâl
iechyd siarad â chi
ynghylch
p'un a yw'n addas i
chi a pha
driniaethau eraill
sydd ar gael.*

Llawdriniaeth heb endoriad i gywiro clustiau ymwthiol

Yr enw meddygol am y driniaeth hon yw 'otoplasti heb endoriad'.

Ni chaiff y driniaeth ei disgrifio'n fanwl yma – siaradwch â'ch llawfeddyg i gael disgrifiad llawn.

Achosir clustiau ymwthiol gan y cartilag yn y glust yn methu ag ymffurfio'n gywir.

Defnyddir nifer fawr o driniaethau llawfeddygol i gywiro clustiau ymwthiol. Mae pob un o'r triniaethau yn ceisio newid y cartilag yn y clustiau yn barhaol er mwyn eu hatal rhag ymwthio a sicrhau bod y clustiau yn edrych mor naturiol â phosibl ar ôl y driniaeth.

Nod llawdriniaeth heb endoriad yw gwella golwg y glust heb dorri i mewn i'r croen. Gellir defnyddio nodwydd i rychu wyneb cartilag y glust i'w wneud yn fwy hyblyg. Claddir pwythau (sydd fel arfer yn rhai parhaol) o dan y croen y tu ôl y glust i gynnal ei siâp newydd. Weithiau defnyddir pwythau i gysylltu cartilag y glust ag asgwrn y tu ôl i'r glust.

Beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Os yw eich meddyg wedi cynnig llawdriniaeth heb endoriad i chi neu'ch plentyn ar gyfer clustiau ymwithiol, dylai ddweud wrthych fod NICE wedi penderfynu bod y manteision a'r risgiau'n ansicr. Nid yw hyn yn golygu na ddylid cynnal y driniaeth, ond dylai eich meddyg egluro beth mae'r driniaeth yn ei olygu yn llawn a thrafod y manteision a'r risgiau posibl gyda chi. Dim ond ar ôl i chi gael y drafodaeth hon y dylid gofyn i chi p'un a ydych am gytuno i gael y driniaeth hon. Dylech gael gwybodaeth ysgrifenedig, gan gynnwys y ddogfen hon, a'r cyfle i drafod y driniaeth gyda'ch meddyg cyn i chi wneud penderfyniad.

Efallai y byddwch am ofyn y cwestiynau isod

- Beth yn union yw'r driniaeth?
- Beth yw'r manteision posibl i mi (neu fy mhlentyn)?
- Beth yw'r tebygolrwydd y bydd y manteision hynny yn berthnasol i mi (neu fy mhlentyn)?
- A oes triniaethau eraill ar gael?
- Beth yw risgiau'r driniaeth?
- A yw'r risgiau'n fach neu'n ddifrifol? Pa mor debygol ydynt?
- Pa ofal y bydd ei angen arnaf i (neu fy mhlentyn) ar ôl y driniaeth?
- Beth sy'n digwydd os aiff rhywbeth o'i le?
- Beth allai ddigwydd os na fyddaf i (neu fy mhlentyn) yn cael y driniaeth?

*Gallech ddewis cael
y driniaeth hon, cael
triniaeth wahanol,
neu beidio â chael
triniaeth o gwbl.*

Crynodeb o fanteision a risgiau posibl

Isod ceir disgrifiad bras o rai o'r manteision a'r risgiau a welwyd yn yr astudiaethau a ystyriwyd gan NICE. Edrychodd NICE ar ddwy astudiaeth o'r driniaeth hon.

Pa mor dda y mae'r driniaeth yn gweithio?

Mewn astudiaeth a oedd yn cynnwys pum claf a gafodd y driniaeth hon, dangosodd ffotograffau fod y clustiau ymwithiol wedi'u cywiro a bod pob un o'r cleifion a'u teuluoedd yn fodlon ar y canlyniadau.

Mewn astudiaeth o 11 o gleifion, roedd holl ganlyniadau'r llawdriniaeth yn foddhaol ac nid oedd y clustiau yn ymwithio unwaith eto pan gawsant eu harchwilio rhwng chwech a 30 mis ar ôl y driniaeth.

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cynghorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cynghorwyr mai prif nod y driniaeth hon yw gwella golwg y clustiau ymwithiol a'u hatal rhag ymwithio unwaith eto yn y dyfodol.

Risgiau a phroblemau posibl

Ni nododd yr astudiaethau a ystyriwyd gan NICE fod unrhyw risgiau neu problemau yn gysylltiedig â'r driniaeth.

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cynghorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cynghorwyr fod problemau posibl yn cynnwys niwed i'r croen, y glust yn ymgwmpo a'r angen am lawdriniaeth i'w hail-greu, golwg wael a gwaedu.

Rhagor o wybodaeth am glustiau ymwithiol

Gall NHS Choices (www.nhsdirect.wales.nhs.uk) fod yn fan da i gael gwybod mwy. Efallai y gall eich gwasanaeth cyngor a chysylltiadau cleifion lleol (a elwir yn 'PALS' fel arfer) roi gwybodaeth a chymorth pellach i chi hefyd.

NICE

Mae NICE yn llunio canllawiau (cyngor) i'r GIG ar atal, canfod a thrin cyflyrau meddygol gwahanol. Ysgrifennir y canllawiau gan arbenigwyr annibynnol gan gynnwys gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a phobl sy'n cynrychioli cleifion a gofalwyr. Maent yn ystyried pa mor dda y mae ymyriad yn gweithio a pha mor ddiogel ydyw, ac yn holi barn cynghorwyr arbenigol. Mae'r arweiniad Techlechydd yn berthnasol i'r GIG cyfan yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Disgwylir i staff sy'n gweithio yn y GIG ddilyn y canllawiau hyn.

I gael rhagor o wybodaeth am NICE, ei waith a sut mae'n gwneud penderfyniadau, ewch i www.nice.org.uk/aboutguidance

Mae'r ddogfen hon yn ymwneud ag 'otoplasti heb endoriad'. Mae'r ddogfen hon a'r canllawiau llawn a anelir at weithwyr gofal iechyd proffesiynol ar gael yn <https://www.nice.org.uk/guidance/HTG283>

Rydym yn annog sefydliadau gwirfoddol, sefydliadau'r GIG a chlinigwyr i ddefnyddio testun o'r ddogfen hon yn eu gwybodaeth eu hunain am y driniaeth hon.

National Institute for Health and Clinical Excellence

Level 1A, City Tower, Piccadilly Plaza, Manchester M1 4BT; www.nice.org.uk

ISBN 978-1-4731-8597-5

N2734 March 12

© National Institute for Health and Clinical Excellence, 2012. All rights reserved. This material may be freely reproduced for educational and not-for-profit purposes. No reproduction by or for commercial organisations, or for commercial purposes, is allowed without the express written permission of NICE.